

Sprawozdanie z Międzynarodowej Konferencji Naukowej *Polsko-białoruskie związki kulturowe, literackie i językowe*, Lublin, Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej, 20–22 września 2012 r., UMCS Lublin.

W dniach 20–22 września 2012 r. na Wydziale Humanistycznym Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie odbyła się dwudziesta druga edycja Międzynarodowej Konferencji Naukowej *Polsko-białoruskie związki kulturowe, literackie i językowe*, której organizatorami byli Zakład Białorutenistyki Instytutu Filologii Słowiańskiej UMCS, Zakład Historii Krajów Europy Wschodniej Instytutu Historii UMCS, Katedra Białorutenistyki UW, Instytut Polski w Mińsku, Polskie Towarzystwo Białorutenistyczne oraz Podlaska Fundacja Wspierania Talentów z siedzibą w Białej Podlaskiej.

Konferencję otworzyli prof. dr hab. Michał Sajewicz – przewodniczący Komitetu Organizacyjnego Konferencji, prof. dr hab. Małgorzata Karwatowska – prodziekan Wydziału Humanistycznego UMCS, prof. dr hab. Feliks Czyżewski – dyrektor Instytutu Filologii Słowiańskiej UMCS, prof. dr hab. Dariusz Słapek – dyrektor Instytutu Historii UMCS oraz prof. dr hab. Nina Barszczewska – Wiceprzewodnicząca Zarządu Głównego Polskiego Towarzystwa Białorutenistycznego, którzy podkreślali długoletnią tradycję kontaktów polsko-białoruskich ze szczególnym uwzględnieniem roli ośrodków naukowych w Warszawie (Uniwersytet Warszawski), Lublinie (Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej), Mińsku (Białoruski Uniwersytet Państwowy) i Brześciu (Brzeski Uniwersytet Państwowy im. A. S. Puszkina).

Ogółem podczas konferencji wygłoszono trzydzieści sześć referatów autorstwa uczonych z Polski (Warszawa, Lublin, Białystok, Opole) oraz Białorusi (Mińsk, Homela, Brześć). W części plenarnej, prowadzonej przez prof. dr hab. Michała Sajewicza oraz prof. dr hab. Mariusza Korzeniowskiego, wystąpiło czterech prelegentów, z których każdy prezentował odmienną tematykę i materiał źródłowy. Siarhiej Kawalou z UMCS omówił dramaturgię pokolenia *Bum-bam-lit-u*, Aleksander Wabiszczewicz z Brześcia – dzieje i kulturę Zachodniej Białorusi i Litwy Wschodniej we współczesnej historiografii białoruskiej i polskiej, Witold Kołbuk – próby białorutenizacji prawosławia w Polsce międzywojennej, Nina Barszczewska – nowe tendencje w gwarach białoruskich.

W dalszej części konferencji pracowały trzy sekcje: historyczno-kulturowa (której przewodniczyli Ryszard Radzik i Mariusz Korzeniowski z Lublina) literaturoznawcza (Zoya Mielnikawa z Brześcia i Lublina oraz Siarhiej Kawalou z Lublina) oraz językoznawcza (Maryna Swistunowa z Mińska oraz Michał Sajewicz z Lublina).

W najliczniej reprezentowanej sekcji historyczno-kulturowej wygłoszono trzynaście referatów, poświęconych zarówno historii, jak i współczesności. Wystąpienia dotyczy-

ły głównie historii ziem białoruskich na początku XX wieku. Referaty na ten temat wygłosili badacze z Lublina (Dariusz Tarasiuk, *Relacje polsko-białoruskie w świetle wydarzeń w Mińsku w lutym 1918 r.*; Mirosław Szumiło, *Przedstawicielstwo białoruskie w Sejmie i Senacie RP w latach 1922–1927*; Sylwia Szyk, *Działalność polityczna klubu poselskiego Białoruskiej Włociańsko-Robotniczej Hramady w Sejmie RP w latach 1925–1927*; Krzysztof Latawiec, *Polacy z guberni białoruskich w placówkach szkolnictwa wyższego w Charkowie*), Warszawy (Joanna Gierowska-Kałuża, *Problem BKW w świetle materiałów przechowywanych w Fondzie Trofejnym w RGWA w Moskwie*) oraz z Białegostoku (Helena Głogowska, *Franciszek Umiaszowski i jego rola w ruchu białoruskim – od „Naszej Doli” do Katynia*).

W drugim dniu konferencji przedmiotem dyskusji były wybrane zagadnienia związane z poczuciem tożsamości narodowej Białorusinów w okresie niepodległości (Ryszard Radzik z Lublina), dwujęzyczne nazwy miejscowości na Białostoczczyźnie w świetle Europejskiej Karty Języków Regionalnych lub Mniejszościowych (Andrzej Jekaterynczuk z Lublina), doktryna ordoliberalizmu oraz współczesna koncepcja społeczno-gospodarczego rozwoju Białorusi (Wiktoria Borecka z Homla), tradycje narodowe mniejszości białoruskiej w Polsce (Magdalena Dolecka, Tomasz Kowal z Lublina), a także dawne zapisy nutowe (Natalia Dożyła z Mińska).

W sekcji językoznawczej wygłoszono dwanaście referatów, dotyczących wybranych zagadnień gwarowych (Zoja Zaika z Brześcia, *Валентнасць дэрывацыйнага ланцужка катайконімаў арэала гаворак Заходняга Палесся*; Lena Lewancewicz z Brześcia, *Гаворкі Бярозаўскага раёна Брэсцкай вобласці ў змесце агульнай лінгвагеаграфіі*; Miłajał Alachnowicz z Brześcia, *Семантыка моўнага знака ў лінгвакультуралагічным кантэксце беларуска-польскага памежжа*), nazewnictwa osobowego na pograniczu polsko-wschodniosłowiańskim (Michał Sajewicz, *Jednozgodzowe formy skróconych imion osobowych używanych na Podlasiu wschodnim w XVI–XVII wieku*), funkcjonowania polszczyzny i języka białoruskiego w środowiskach katolików na Białorusi (Ewa Golachowska z Warszawy). Kilka referatów dotyczyło wybranych aspektów współczesnego języka białoruskiego (Maryna Swistunowa z Mińska, *Катэгорыя дэялагічнасці старажытных твораў рэлігійнай палемікі: тыпы і сродкі выражэння*; Alena Astapczuk z Mińska, *Паланізмы ў прозе сучасных беларускіх аўтараў*; Wiktoria Ułasiewicz z Mińska, *Асаблівасці фанетыка-графічнай, граматычнай і словаўтваральнай адаптацыі новай запазычанай лексікі ў беларускай і польскай мове: супастаўляльны аспект*).

W sekcji literaturoznawczej zainteresowania badaczy oscyływały wokół historii białoruskiej i polskiej literatury dawnej i współczesnej. Kilka referatów zostało poświęconych polsko-białoruskim badaniom porównawczym (między innymi Zoja Mielnikawa z Brześcia, *Адам Міцкевіч і Польшча ў творчым лёсе Уладзіміра Караткевіча*; Wolha Kawalczuk z Brześcia, *Рэалізацыя матыву гадзінніка ў беларускай і польскай антываеннай прозе*), pozostałe dotyczyły najnowszej literatury białoruskiej (między innymi Aksana Biazlepkina z Mińska, *Беларуская літаратура мяжы XX і XXI стст.: тэндэнцыі развіцця*; Marharyta Alaszkiewicz z Mińska, *Стратэгія*

поспеху ў сучаснай беларускай літаратурнай крытыцы; Tomasz Wielg z Opolą, Sposoby obrazowania rzeczywistości historycznej w epickiej twórczości Uładzimira Karatkiewicza).

Międzynarodowa Konferencja Naukowa *Polsko-białoruskie związki kulturowe, literackie i językowe* zaszczytuje się dużą popularnością w polskim i białoruskim środowisku naukowym. Organizowane cyklicznie sympozjum jest jednym z najważniejszych, odbywających się corocznie, tego typu spotkań naukowych. Tu mają niepowtarzalną okazję prezentacji wyników badań zarówno badacze o znanym nazwisku i wyrobionej renomie, jak i młodzi, początkujący naukowcy. Organizatorzy zapowiadają publikację tomu pokonferencyjnego.

Agnieszka Goral

Міжнародныя навуковыя чытанні „Рэгіянальнае, нацыянальнае і агульначалавечае ў славянскіх літаратурах”, Гомель, Гомельскі дзяржаўны ўніверсітэт імя Францыска Скарыны, 4–5 кастрычніка 2012 г.

У кастрычніку 2012 года кафедрай беларускай літаратуры Гомельскага дзяржаўнага ўніверсітэта імя Францыска Скарыны былі праведзены Міжнародныя навуковыя чытанні *Рэгіянальнае, нацыянальнае і агульначалавечае ў славянскіх літаратурах*, прысвечаныя памяці народнага пісьменніка Беларусі, акадэміка І. Я. Навуменкі.

У канферэнцыі прынялі ўдзел вучоныя з Беларусі, Англіі, Германіі, Украіны, Расіі, работа адбывалася ў чатырох секцыях: *Творчасць І. Я. Навуменкі: традыцыі і сучаснасць, Славянскія літаратуры на сучасным этапе, Гісторыя славянскіх літаратур, Славянская літаратурная прастора як аб'ект трандысцыплінарнага даследавання*. Былі абмеркаваны 54 даклады. Прапанаваныя да абмеркавання даклады вызначаліся разнастайнасцю тэматыкі, былі прысвечаны актуальным пытанням тэорыі і гісторыі літаратур, кампаратывістыкі, рэцэпцыі мастацкіх твораў, перакладу, міждысцыплінарнаму дыскурсу, узаемазвязям літаратур.

У рамках работы секцыі *Творчасць І. Я. Навуменкі: традыцыі і сучаснасць* былі заслуханы даклады П. І. Навуменкі, дацэнта кафедры беларускай літаратуры і культуры Беларускага дзяржуніверсітэта *Літаратуразнаўчыя працы І. Навуменкі як узор эвалюцыі навуковай думкі пасляваеннай Беларусі*; Л. К. Оляндэр, загадчыка кафедры польскай філалогіі Усходне-еўрапейскага нацыянальнага ўніверсітэта імя Лесі Украінкі, д.ф.н., прафесара *Нарратывная арганізацыя в повестях И. Науменко „Дзяцінства” и А. Довженко „Зачарована Десна”: компаративный аспект*; Л. В. Бублейнік, загадчыка кафедры замежнай філалогіі і перакладу Валынскага інстытута эканомікі і мэнэджменту, д.ф.н., прафесара *Особливості розмовного стилю біографічнай трылогіі І. Науменка „Дзяцінства. Падлетак. Юнацтва”*; Т. І. Шамякінай, загадчыка кафедры беларускай літаратуры і культуры Беларускага дзяржуніверсітэта, д.ф.н., прафесара *І. Навуменка як*

даследчык міфалагізму ў творчасці беларускіх пісьменнікаў; М. А. Тычыны, загадчыка аддзела тэорыі і гісторыі літаратуры ДНУ „Цэнтр даследаванняў беларускай культуры, мовы і літаратуры НАН Беларусі”, д.ф.н., прафесара *Метафізіка быцця Якуба Коласа і Івана Навуменкі*; І. В. Жука, д.ф.н., прафесара кафедры беларускай літаратуры ГрДУ імя Янкі Купалы *Іван Навуменка і Янка Купала*; П. В. Васючэнкі, загадчыка кафедры беларускай мовы і літаратуры МДЛУ, дацэнта *Жульвернізм прозы І. Навуменкі*; Г. Я. Адамовіч, дацэнта кафедры гуманітарных дысцыплін Беларускай дзяржаўнай акадэміі мастацтваў *Дыялог з класікай: актуальныя парадыхмы прачытання (Максім Танк, Іван Навуменка)*; В. І. Яцухна, дацэнта Гомельскага ўніверсітэта *Эстэтычныя і тэарэтыка-літаратурныя пытанні ў кнізе І. Я. Навуменкі „Вініцэнт Дунін-Марцінкевіч”*; А. В. Солахавы, дацэнта Мазырскага ўніверсітэта *Індывідуальна-аўтарскія неалагізмы ў мове твораў Івана Навуменкі*; С. У. Несцяровіча, настаўніка гімназіі *Іван Навуменка ў школе*.

На секцыі *Славянскія літаратуры на сучасным этапе* былі абмеркаваны даклады Арнольда МакМіліна, доктара славянскай філалогіі, прафесара Лонданскага ўніверсітэта *Нацыянальнае і ўніверсальнае ў творах У. Някляева*; Н. С. Цветавай, прафесара кафедры моўнай камунікацыі Санкт-Пецярбургскага дзяржаўнага ўніверсітэта *Топос хоровода в русской традиционной прозе второй половины XX века: постановка проблемы*; А. В. Брадзіхінай, дацэнта Гомельскага ўніверсітэта *Адметнасці суб’ектна-аб’ектнай арганізацыі лірыкі Л. Рублёўскай*; Т. І. Тверыцынавай, дацэнта кафедры тэорыі, гісторыі і методыкі выкладання замежнай літаратуры Кіеўскага ўніверсітэта імя Барыса Грынчанка *Чехов, Достоевский [...] Акунин: русская классика сквозь призму современности*; Т. В. Аўдонінай, дацэнта Гомельскага ўніверсітэта *„Пришёл к своим, и свои его не приняли [...]” (о пьесе Ивана Штейнера „Мудрости зачало и конецъ [...]”, або Спакушэнне Скарыны,);* С. Б. Цыбаковай, дацэнта Гомельскага ўніверсітэта *Зямное і ўзвышанае ў мастацкім свеце „Прытчы аб мроях” Анатоля Бароўскага „Ахутаваана”*; М. М. Воінавай-Страхі, к.ф.н., галоўнага спецыяліста Цэнтральнага камітэта Беларускага прафесійнага саюза работнікаў адукацыі і навукі *Тэндэнцыі развіцця навелы ў сучаснай беларускай прозе*; А. М. Сіразтдзінавай, асістэнта Гомельскага ўніверсітэта *Імгненнае і вечнае ў творчасці Ніны Шкляравай*; Л. У. Іконнікавай, аспіранта ДНУ „Цэнтр даследаванняў беларускай культуры, мовы і літаратуры НАН Беларусі” *Аўтабіяграфізм як фактар фарміравання творчай індывідуальнасці Г. Марчука*; К. В. Кушнарвай, аспіранта Гомельскага ўніверсітэта імя Ф. Скарыны *Функцыі міфалагічнага часу ў мастацкім тэксце*; К. В. Палявой, аспіранта Гомельскага ўніверсітэта *Проблемно-тематические и жанрово-стилевые особенности детской прозы Т. Мушинской*; М. У. Аммон, аспіранта Гомельскага ўніверсітэта *Спецыфіка беларускай фантастычнай літаратуры 1950–1970-х гг. XX ст.*; А. У. Андрэвай, аспіранта Гомельскага ўніверсітэта *Экзістэнцыйная адзінота ў творах Франца Сіўко (зборнік „Асіметрыя”)*; Т. М. Пятроўскай, выкладчыка беларускай мовы і літаратуры Гомельскага дзяржаўнага педагагічнага каледжа імя Л. С. Выгоцкага *Гуманістычная накіраванасць сучаснай беларускай дзіцячай паэзіі*.

У рамках работы секцыі *Гісторыя славянскіх літаратур* заслуханы даклады Гун-Брыт Колер, дырэктара Інстытута славяназнаўства Ольдэнбургскага ўніверсітэта, прафесара (Германія) „*Пустое месца*” *этычнага разрыву: (не-)рэцэпцыя Бадлера ў беларускай літаратуры першай трэці ХХ ст.*; І. А. Чароты, прафесара, загадчыка кафедры славянскіх літаратур БДУ *Наконт беларускай рэцэпцыі твораў Іва Андрыча (да 120-годдзя „балканскага гамэра”)*; С. С. Кіраля, прафесара Нацыянальнага ўніверсітэта біярэсурсаў і прыродакарыстання Украіны *З історыі украінскіх перекладаў М. Богдановіча*; С. А. Ціхамірава, дактаранта Маскоўскага педагагічнага дзяржаўнага ўніверсітэта *К вopросу о поэтике исторических сюжетов и наслоениях в славянском эпосе и летописях*; П. Р. Кошмана, дацэнта Мазырскага дзяржаўнага педагагічнага ўніверсітэта імя І. П. Шамякіна *Вобразы Літвы і Польшчы ў айчыннай літаратурнай традыцыі ХХ стагоддзя*; М. У. Мікуліча, загадчыка аддзела ўзаемасувязей літаратур ДНУ „Цэнтр даследаванняў беларускай культуры, мовы і літаратуры НАН Беларусі” *У святле легенды, або Шлях да Максіма Танка*; А. М. Петрушкевіч, дацэнта кафедры беларускай літаратуры Гродзенскага дзяржаўнага ўніверсітэта імя Янкі Купалы *Янка Купала ў творчым лёсе Ларысы Геніюш*; Л. В. Ёлкінай, дацэнта кафедры ўкраінскай літаратуры Нацыянальнага педагагічнага ўніверсітэта імя М. П. Драгаманава *Білорусистика в науковому доробку Володимира Перетца*; І. А. Воран, дацэнта кафедры класічнай і сучаснай замежнай філалогіі Брэсцкага дзяржаўнага ўніверсітэта імя А. С. Пушкіна *Пейзажная прастора ў малой прозе М. Гарэцкага*; І. А. Бароўскай, дацэнта Гомельскага медыцынскага ўніверсітэта *Традыцыі любоўнай песеннай лірыкі Я. Купалы ў рэцэпцыі сучаснай беларускай літаратуры (на прыкладзе творчасці Л. Дранько-Майсюка)*; Л. М. Грыцук, выкладчыка Брэсцкага дзяржаўнага ўніверсітэта імя А. С. Пушкіна *У новых абставінах: своеадметнасць элегічнай творчасці Язэпа Пушчы*; выкладчыкаў Гомельскага дзяржуніверсітэта І. Б. Азаравай і І. Г. Еўтуховай *Жанр пугевых заметок в творчестве А. С. Пушкина и М. Багдановіча*; В. С. Маціеўскай, метадыста Нацыянальнага авіяцыйнага ўніверсітэта, Кіеў *Экзистенційний жах у символістській драмі (М. Метерлінк, О. Олесь, С. Черкасенко)*; О. О. Ляньковай, аспіранта Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта *Библейские аллюзии в белорусской и французской прозе второй половины ХХ века*; А. У. Ярмоленкі, аспіранта Гомельскага ўніверсітэта *Семантика-аксіялагічная структура апавядання М. Гарэцкага „Цёмны лес”*; В. І. Савіч, выкладчыка Нацыянальнага педагагічнага ўніверсітэту імя М. П. Драгаманава (Кіеў) *Внесок Романа Кухаря в дослідження та поруляризацію білоруської культури*.

У межах работы секцыі *Славянская літаратурная прастора як аб’ект трансдысцыплінарнага даследавання* былі абмеркаваны даклады І. Л. Шаўляковай-Барзенка, дацэнта, начальніка ўпраўлення навукова-метадычнага суправаджэння адукацыйнага працэсу Нацыянальнага інстытута адукацыі *Беларуская літаратурная крытыка 2000-х: „рэпутацыйны” крызіс*; А. М. Мельнікавай, дацэнта Гомельскага ўніверсітэта *Пытанні нацыянальнай ідэнтычнасці ў беларускай культуралогіі*; А. П. Бязлепкінай, дацэнта кафедры літаратурна-мастацкай

крытыкі Інстытута журналістыкі Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта *Сучасная беларуская крытыка: у пошуку кампрамісаў*; Н. В. Суславай, дацэнта Гомельскага ўніверсітэта *Ииформбюро(кратия)*; Л. В. Пярвушынай, дацэнта кафедры замежнай літаратуры Мінскага дзяржаўнага лінгвістычнага ўніверсітэта *Музыкальное содержание романа Дойны Галич Барр „Колокола и ветер”*; Т. А. Фіцнер, дацэнта Гомельскага ўніверсітэта *Праблема свабоды выбару жанчыны ў патрыярхальным грамадстве і сям’і: наводле твораў А. Брава*; С. Д. Вышынскага, аспіранта Інстытута філасофіі імя Р. С. Скаварады НАН Украіны *Универсальное в культуре и методологии традиционализма*, М. В. Аляшкевіч, аспіранта кафедры літаратурна-мастацкай крытыкі Інстытута журналістыкі Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта *Больш, чым крытыка: нацыянальная ангажаванасць беларускай літаратурна-крытычнай традыцыі*; О. В. Урбан, аспіранта Інстытута літаратуры імя Т. Р. Шаўчэнкі НАН Украіны *Війна та смерць як літаратурнае поле для фармування этнообразів у творчасці слов’янських поеток*; Р. Э. Жарковай, аспіранта Львоўскага нацыянальнага ўніверсітэта імя Івана Франка *Самотний політ через море: шлях жіночого письма до літаратурного [чоловічого] канону (на матэрыялі нарысу Ольги Кобилянської „через море”)*.

Па выніках работы канферэнцыі плануецца выданне зборніка навуковых артыкулаў.

Анжэла Мельнікава